

НА ШЛЯХУ ДО (СПРАВДІ) ЄДИНОЇ ЄВРОПИ

ГРИЩЕНКО К.І.
Міністр
закордонних справ
України

Українська дипломатія святкує ювілей – 95-річчя від дня створення Генерального секретаріату міжнародних справ Української Народної Республіки. І хоча історія вітчизняної дипломатії обраховується сторіччями, саме 22 грудня 1917 року ми вважаємо початком її новітньої історії.

Хтось сказав: не сумуй за тим, що скінчилось, але будь вдячний за те, що було. Ми вдячні за те, що дипломатія УНР була, і що вона була сміливою, щирою, звитяжною у своєму прагненні зламати негативну історичну динаміку сторіч.

На жаль, цей паросток національного відродження був брутално викорчований. Треба зробити все, аби таке більше не траплялося. Ми не можемо собі дозволити втрачати історичні можливості. Тим більше, що саме нинішня історична доба, доба глобалізації – це шанс для України повною мірою задіяти свій потенціал, нереалізований у минулі сторіччя.

На цьому шляху і у цей момент важливо не зупинятися і не піддаватися сумнівам. Україна важлива для світу. Вона інтегральна частина європейського майбутнього. Вона – багато в чому центральний елемент самої концепції та ідеології справжньої європейської єдності, себто гармонійного симбіозу Сходу і Заходу нашого континенту.

І не лише географічно. Так, Україна – найбільша держава Європи, розташована в самому її географічному центрі. Але й абстрагуючись від географії, у нас колосальний потенціал. Ми маємо 46 мільйонів населення. Наші люди освічені, духовно розвинуті, професійно кваліфіковані. У нас є могутня промислова база, надра багаті на природні ресурси, наші чорноземи дозволяють претендувати на провідне місце на світовому ринку продовольства. Ук-

раїнська наука посідає передові позиції в багатьох сферах. Чи можуть бути кращі передумови для успіху?

Нам потрібна тільки віра в себе, консолідація суспільства й цілеспрямована, наполеглива праця.

І ще треба мати політичну стратегію досягнення успіху. На зовнішньополітичному напрямі така стратегія визначена – це європейська інтеграція.

Україна є природною й невід’ємною частиною Європи. Ми є європейцями не тільки географічно, але й історично, духовно, культурологічно, ментально. Ми поділяємо європейські цивілізаційні цінності. Об’єднана Європа, поряд зі США, на сьогодні являє собою найбільш успішну модель організації суспільства. Для нас особливо важливо, що ця модель органічно поєднує в собі високі стандарти і добробуту, і демократії.

Не менш важливо й те, що ідея європейської інтеграції підтримується більшістю українських громадян, вона об’єднує наше суспільство, об’єднує Схід і Захід України, прихильників влади і опозиціонерів, україномовних і російськомовних. Така об’єднавча ідея нам сьогодні просто необхідна.

Два десятиріччя тому, коли Україна здобула незалежність і робила перші самостійні кроки, наш шлях у Європу багатьом уявлявся прямим і мало не всипаним трояндами. Однак реальність показала, що такі очікування були дещо наївними.

У порівнянні з іншими країнами колишнього соцтабору, які нині вже стали членами ЄС, Україна починала навіть не з нуля, а з глибокого мінуса. Радянська тоталітарна традиція занадто глибоко в’їлася в ментальність і населення, і номенклатурного апарату. Життєво необхідні реформи часто-густо забалакувалися, робота замінялася перелицьованими радянськими гаслами. Це, безперечно, призвело до значної втрати часу й енергії.

З іншого боку, у свідомості деяких європейців ще й досі існує той кордон, який колись ділив континент на Європу і не-Європу. Такими стереотипами можна обурюватися, до них можна ставитися з іронією, але незаперечно одне – нам треба наполегливо працювати над тим, щоб вони не визначали європейську політику у двадцять першому сторіччі.

Сьогодні ситуацію додатково ускладнює криза єврозони та спричинені нею політичні, економічні й ідеологічні проблеми Європейського Союзу. Ця криза вдарила і по інтересах України. Вона додатково обмежила спроможність і готовність Євросоюзу до подальшого розширення.

А втім, я б не став занадто драматизувати ситуацію. Велика й нова справа рідко обходиться без помилок і кризових моментів. Головне те, що ідея Євросоюзу як спільноти суверенних демократичних держав є найбільш „візіонерським” і благород-

ним проектом нашої епохи. Уже через це Євросоюз приречений на успіх.

А тому ні в кого не повинно виникати сумнівів: стратегічна мета зовнішньої політики України незмінна – це повноправне членство в ЄС.

Сьогодні ми маємо відкоригувати тактику й розставити акценти відповідно до реальності. Передусім мусимо чітко усвідомити: ми прийдемо в Європу, тільки якщо самі побудуємо Європу в Україні, зробимо її демократичною, правовою, економічно процвітаючою державою.

Цій меті служить весь комплекс наших внутрішніх політичних, соціальних та економічних реформ, які ми розпочали два роки тому. Ці реформи проводяться за європейськими стандартами і в тісній співпраці з нашими партнерами з ЄС. Уперше за 20 років на перший план в євроінтеграції вийшли не гучні гасла, а конкретна, копітка робота. Уперше зовнішня політика органічно злилася із внутрішньополітичними трансформаціями в Україні.

Не дивно, що саме зараз настав той час, коли багаторічні зусилля почали давати вагомий результат.

У березні було парафровано Угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Це етапне досягнення, яке наповнює українсько-європейські відносини якісно новим змістом.

Особливо важливо, що Угода передбачає створення поглибленої й всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Ідеться по суті про економічну інтеграцію в ЄС і формування плацдарму для інтеграції політичної.

У липні ми підписали з ЄС зміни до угоди про спрощення візового режиму, що полегшить шенгенські поїздки, зокрема, для українських науковців, журналістів, громадських діячів, учасників міжнародних форумів, тобто для тих, хто на ділі зближує наше суспільство з Європою. Це відчутний крок уперед до запровадження безвізового режиму для українських громадян.

Справжньою можливістю для України проявити себе є „європейське триріччя” – головування в Комітеті міністрів Ради Європи в 2011 році, в Центральноєвропейській ініціативі – в 2012-му, та в Організації з безпеки і співробітництва в Європі й Організації Чорноморського економічного співробітництва – в 2013-му.

Три роки поспіль на чолі таких поважних організацій – це унікальна можливість утвердити свій авторитет як активного члена європейської спільноти, здатного народжувати ідеї й утілювати їх у життя. Цю можливість ми використаємо по максимуму.

Говорячи про європейський напрям, не можна не згадати про ЄВРО-2012. П’ятирічна робота всієї країни увінчалася повним успіхом. Чемпіонат з

футболу пройшов практично бездоганно. Сотні тисяч іноземних гостей відкрили для себе Україну як дружню й гостинну європейську країну і, як переконаний, стали її друзями.

Шлях євроінтеграції, як і кожен шлях, долається окремими кроками. Не гаючи часу, ми повинні робити такі кроки, як тільки відкривається найменша можливість. Повній інтеграції України в ЄС може і має передувати інтеграція окремих сфер та галузей.

Принцип простий – усе, що зміцнює наш міжнародний авторитет, посилює економічну могутність країни, – працює на євроінтеграцію України.

У цьому плані пріоритетне значення мають відносини з кожною країною-членом ЄС, з кожною державою європейського континенту, з нашими безпосередніми сусідами, а також стратегічне партнерство зі США.

І, звичайно ж, говорячи про європейську інтеграцію України, не можна не сказати про наші відносини з Росією.

Вважаю контрпродуктивним протиставлення Заходу і Росії, намагання тлумачити нашу євроінтеграцію як курс, спрямований проти Москви, а також уявлення про Україну як про приз, за який змагаються начебто ЄС, США та Росія.

Такий підхід перетворює нас на вічних заручників нашого географічного розташування на межі Сходу та Заходу. Насправді ж перебування на перехресті цивілізаційних шляхів – це вигідна позиція для розвитку й процвітання країни. Саме завдяки цьому Київська Русь свого часу стала однією з найбільших держав Європи.

Сьогодні ми повинні сповна використати свої унікальні можливості посередника між Західною Європою та Росією і державами СНД. Треба також дивитися й думати на перспективу: об'єднання Європи не замкнеться на Європейському Союзі. Можна передбачити, що в тій чи іншій формі інтеграція на континенті розвиватиметься й далі, передусім у сферах економіки і безпеки.

При такому підході знімається суперечність між європейською інтеграцією України та українсько-російським стратегічним партнерством. Більше того, це партнерство сприятиме економічному зростанню нашої країни, що є необхідною передумовою для членства в Євросоюзі.

Зрештою, Росія була, є і буде нашим великим сусідом. З нею нас пов'язують міцні історичні, культурні, торгово-економічні зв'язки. Нарешті, мільйони українців та росіян є родичами і друзями. Тому дружба й співробітництво з Росією – це єдине, що відповідає історичній логіці та здоровому глуздові.

У співпраці з Росією ми готові активно працювати та відкрито мислити, за умови, що це не шкодить нашим національним інтересам і не входить в суперечність із нашими євроінтеграційними прагненнями.

Сьогодні економічна могутність України перетворюється на вирішальний зовнішньополітичний фактор, від неї залежить, яке місце посяде наша країна на світовій арені.

Тому Україна економізує свою зовнішню політику й розширяє географію торгово-економічного співробітництва за рахунок нових світових центрів сили та нових партнерів на всіх континентах.

І тут ми маємо вже чимало здобутків.

Україна підписала угоди про стратегічне партнерство з такими економічними гігантами, як наш чорноморський сусід Туреччина і Китай. Це відкриває перед нами колосальні можливості, в тому числі у такому принциповому питанні, як енергетична незалежність України.

В українську енергетику прийшли інвестори глобального рівня, у тому числі такі транснаціональні гіганти, як «Ексон-Мобіл» та «Ройял Датч Шелл». Спільно з ними Україна почала масштабну розвідку запасів енергоносіїв на морському шельфі та покладів сланцевого газу, які можуть бути найбільшими у Європі.

Україна – це нація, якій, за природою, мисленням і розташуванням, потрібний баланс між Сходом і Заходом. Проблема у тому, що цей баланс все ще перебуває у процесі формування. Росія і ЄС вже не сприймають одне одного як суперників, але не виробили ще модель співіснування, яка була б оптимальною і для них, і для решти континенту.

Європі потрібне єднання сил, єднання ресурсів – не заради перемоги над кимсь третім, а заради того, щоб добробут, стабільність, мир і надалі були фірмовим знаком європейського буття.

Павло Тичина писав колись про чуття єдиної родини. Перефразовуючи, можна сказати, що континенту потрібне чуття Єдиної Європи – справді єдиної, а не розмежованої на ЄС і не-ЄС. За ці двадцять з лишком років багато було сказано про єдиний європейський дім. А чи став він реальністю? Поки що, на жаль, ні. Просто межа тепер проходить по іншому кордону. По кордону України.

Саме тому ми – найперша держава, для якої подолання розмежування Європи це життєвий інтерес, інтерес виживання. І коли ми знайдемо свій індивідуальний шлях в Європі, коли ми станемо сильними, коли „український міст” між Сходом і Заходом стане реальністю, то реальністю стане і справді єдина Європа.

Грищенко К.І. На шляху до (справді) єдиної Європи/Міністерство закордонних справ України.

У статті автор розкриває поняття єдиного європейського дому. Автор наголошує на важливому значенні взаємовідносин України з кожною країною-членом ЄС та з кожною державою європейського континенту.

Ключові слова: Україна, Європа, стратегічне партнерство, зовнішня політика.

Грищенко К.И. На пути к (действительно) единой Европе/ Министерство иностранных дел Украины.

В статье автор раскрывает понятие единого европейского дома. Автор уделяет особое внимание значимости взаимоотношений Украины с каждой страной-членом ЕС и с каждым государством европейского континента.

Ключевые слова: Украина, Европа, стратегическое партнерство, внешняя политика.

Gryshenko K.I. On the way of (really) common Europe/ Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

The article deals with the conception of common European house. The author emphasizes the significance of the relations between Ukraine and the EU member-states as well as with every state of the European continent.

Keywords: Ukraine, Europe, strategic partnership, foreign policy.

Стаття надійшла до редколегії 19.09.2012

Прийнята до друку 15.10.2012